

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง
กรณีศึกษาชุมชนเกาะหาดทรายดำ ตำบลหงาว อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

The guideline for development Tourism in dimension of sufficiency economy A case study: Had Sai Dom Island Community Ngao Sub-district, Mueang Ranong District, Ranong Province

อลิสสา ไหวหารกล้า¹, ชลธิณี อยู่คง²

¹อาจารย์สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²อาจารย์สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทชุมชนเกาะหาดทรายดำ 2) เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเกาะหาดทรายดำ และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเกาะหาดทรายดำ ตำบลหงาว อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ในมิติเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยทำการสำรวจเพื่อบันทึกข้อมูลบริบทพื้นที่ของเกาะหาดทรายดำ และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้อาวุโส ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบนเกาะ ร่วมกับการใช้แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวกับผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบนเกาะ

ผลการศึกษาพบว่าบริบทชุมชนเกาะหาดทรายดำ มีความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และมีความน่าสนใจในด้านวิถีชีวิตแบบชาวประมง ภาพรวมด้านโครงสร้างพื้นฐานมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านการจัดการการท่องเที่ยวพบว่าชุมชนยังไม่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นแบบแผนชัดเจน ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวพบว่าเกาะหาดทรายดำมีศักยภาพและมีความดึงดูดใจในการที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเกาะหาดทรายดำต้องพัฒนาในมิติเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งอยู่บนพื้นฐานเดิมของชุมชนเน้นจุดเด่นด้านวิถีชีวิตของคนในชุมชนและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่บนเกาะไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น มานำเสนอเป็นธุรกิจและกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ เช่น การพักโฮมสเตย์ การปลูกป่าชายเลน การจำหน่ายทุเรียน เป็นต้น นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐจะต้องร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว / การท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง / เกาะหาดทรายดำ

Abstract

This study aims to 1) examine the Had Sai Dom Island community context, 2) determine the potential of attraction of Had Sai Dom Island community, and 3) suggest the guideline of tourism development of Had Sai Dom Island community, Ngao sub-district, Muang, Ranong in a dimension of sufficiency economy. This is a qualitative research, the researcher conducts the survey to collect data of Had Sai Dom Island community context and conducts in-depth interview with the elders, community leaders and institutes related to the island tourism together with applies the potential assessment of the attraction to the samples include people who live in the community, community leader and institutes related to the island tourism.

The results reveal that the Had Sai Dom Island community context has prominently natural tourism resource and noticeably fishery lifestyle. Overall of infrastructure aspect has availability of supporting the tourists. In an aspect of tourism management, the community does not have obvious pattern of implementation process. The result of potential assessment of the attraction shows that the Had Sai Dom Island potential and can attract to develop as tourism location in medium level. For a guideline of tourism development of Had Sai Dom Island community, it should develop in a dimension of sufficiency economy on traditional community basis that focuses on praise of prominent point of local lifestyle and usage of existing resource on the island whether natural, social, cultural, and locally intellectual resources to presents as varieties of business and activity regarding to the island tourism such as home-stay, mangrove forest planting, snorkeling. Moreover the related government agencies should work with the local people to develop and solve the tourism problems.

Keywords: The guideline for development Tourist Attraction / Tourism and Sufficiency Economy / Had Sai Dom Island

บทนำ

การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนเหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมและสังคมไทยในปัจจุบัน ภายใต้กระแสธารของเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ จำเป็นจะต้องพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณค่าและความหมายมากกว่าการท่องเที่ยวกระแสหลักที่เป็นที่นิยมในยุคปัจจุบัน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องมี “จิตสำนึกใหม่” จิตสำนึกที่เรียกว่า “การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบพอเพียง” และเชื่อมโยงบริบทของการพัฒนาให้ครอบคลุมหลากหลายมิติบนพื้นฐานของสังคมไทย และสังคมโลก ที่นับวันยังมีความสลับซับซ้อนสูงขึ้นเรื่อย ๆ (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2549)

สำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีโครงข่ายกว้างขวาง ขณะเดียวกันก็มีความอ่อนไหวต่อสภาพความเป็นไปของอุปสงค์และอุปทาน หากมองการจัดท่องเที่ยวโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแกนความคิด เพราะหัวใจของแนวคิดแบบพอเพียง คือ การใช้ทรัพยากรให้สมดุลและเหมาะสม จนสร้างมูลค่าได้อย่างสูงสุด การท่องเที่ยวของไทยในปัจจุบันจะสำเร็จได้อย่างยั่งยืน ควรมุ่งเน้นแนวคิดแบบพอเพียง

มาปรับใช้ในการจัดการธุรกิจ ก็จะทำให้รองรับได้ทุกสถานการณ์ ไม่ว่าจะเศรษฐกิจจะดีหรือร้ายเพราะ “ความสมดุล” คือ คำตอบในทุกกรณี จนกล่าวได้ว่า “แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” คือ ทางเลือกและทางรอดของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยทั้งในวันนี้และวันข้างหน้า (ณัฐพงศ์ สุกกรี ,2553)

ชูสิทธิ์ ชูชาติ (2553) กล่าวว่า การท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง คือ รูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งเหมาะสมกับสังคมชาวนา ซึ่งยึดการเกษตรแบบผสมผสานเป็นอาชีพหลัก การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริม ดำเนินธุรกิจภายใต้เงื่อนไขของการพัฒนาที่ยั่งยืน และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จังหวัดระนองเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ตอนบน เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะเกาะต่าง ๆ ซึ่งกระจายตัวอยู่ทางฝั่งทะเลอันดามัน เกาะหาดทรายดำ เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ใกล้กับผืนแผ่นดินจังหวัดระนอง เป็นที่ตั้งของแหล่งธรรมชาติต่าง ๆ และยังเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ใกล้หมู่บ้านมีหาดทรายสีดำ ซึ่งเกิดจากเศษผงของเนื้อไม้ที่ถูกพัดพามาทับถมเป็นเวลานาน สีดำที่จับตัวหาดคือสีของใบโกงกาง บริเวณทิศใต้ของเกาะทรายดำมี อ่าวปอ ลักษณะเป็นเว้าอ่าวที่เงียบสงบมีทิวทัศน์ของชายหาดและป่าชายเลนที่สวยงาม มีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งสัตว์บก สัตว์น้ำ และสัตว์เลื้อยคลานอีกทั้งพันธุ์ไม้ต่าง ๆ จึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยา นอกจากนี้เกาะทรายดำยังเป็นเกาะที่มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม เหมาะแก่การประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายด้าน เช่น การเดินป่า ชมวิถีชีวิตของชาวประมงในการทำกะปิของชาวบ้าน ซึ่งทำจากกุ้งเคย (krill) เดินป่าศึกษาธรรมชาติของป่าดิบชื้น เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, มปป)

วิเศษ ประเสริฐ (2557) กล่าวว่า ประชาชนบนเกาะมีอาชีพประมงต้องออกมาหากินตอนกลางคืน กลางวันต้องนอนพักผ่อน ประชาชนส่วนใหญ่จึงขาดการศึกษา มองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาและไม่ให้ความสนใจกับข่าวสาร ปัญหาการขัดแย้งการแบ่งกลุ่มแบ่งพวกจึงเกิดขึ้นเนื่องจากแนวความคิดไม่ตรงกัน การพัฒนาของหมู่บ้านจึงเป็นไปอย่างช้า ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับหมู่บ้านอื่นจากการที่หมู่บ้านมีสภาพที่เป็นเกาะ จึงเหมาะที่จะส่งเสริมสนับสนุนเรื่องการท่องเที่ยวควบคู่กับการแนะแนวการศึกษาเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทุกครัวเรือนมีอาชีพเสริมและสอดคล้องกับอาชีพหลัก

ด้วยเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยต้องการศึกษาบริบทชุมชนว่าเป็นอย่างไร มีจุดเด่นและปัญหาอะไรบ้าง และต้องการทราบว่าเกาะหาดทรายดำมีศักยภาพหรือมีความดึงดูดใจในการที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้หรือไม่ พร้อมทั้งผู้วิจัยจึงได้นำแนวความคิดการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการช่วยเหลือพัฒนาชุมชนโดยหวังว่าจะใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนเกาะหาดทรายดำ ตำบลหงาว อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
2. เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเกาะหาดทรายดำ ตำบลหงาว อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเกาะหาดทรายดำ ตำบลหงาว อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ในมิติเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การศึกษาบริบทชุมชน ประกอบด้วย 1) การสำรวจข้อมูลด้านทั่วไป 2) การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว 3) สำรวจข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐาน 4) การสำรวจการจัดการการท่องเที่ยว

1.2 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อมีศักยภาพหรือมีความดึงดูดใจในการที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้หรือไม่ โดยทำการประเมิน ประกอบด้วย 2 ประการ คือ 1) คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย 2) ด้านศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

1.3 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเกาะหาดทรายดำ ตำบลหงาว อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ในมิติเศรษฐกิจพอเพียง

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

เกาะหาดทรายดำ ตำบลหงาว อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

3. ขอบเขตประชากร

3.1 ชาวบ้านผู้อยู่อาศัยในชุมชนเกาะหาดทรายดำ หมู่ที่ 5 ตำบลหงาว อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

3.2 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเกาะหาดทรายดำ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2552) ได้กล่าวว่า เกาะเป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินจึงเป็นผลให้เกาะเป็นที่ตั้งของแหล่งธรรมชาติต่าง ๆ เช่นเดียวกับแผ่นดิน เกาะที่มีพื้นที่ราบขนาดใหญ่เพียงพอที่จะเกิดการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ได้ ประกอบกับสภาพภูมินิเวศและทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลายทั้งชายหาด หน้าผา แหลม ภูเขา ถ้ำ น้ำตก ลำธาร ฯลฯ จึงส่งผลให้เกาะกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย 2) ศักยภาพในการพัฒนาด้าน การท่องเที่ยว และ 3) การบริหารจัดการ (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2552)

การท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มพัฒนารอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐกิจ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2546) กล่าวว่า ความพอเพียง หมายถึง 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี นอกจากนี้คุณลักษณะ 3 ประการ ยังมีเงื่อนไขการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ และสังคมมีความสุข คือ 1) เงื่อนไขรอบความรู้ 2) เงื่อนไขคุณธรรม

สุทธิธิ์ ชูชาติ (2553) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งเหมาะสมกับสังคมชาวนา ซึ่งยึดการเกษตรแบบผสมผสานเป็นอาชีพหลักการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริม ดำเนินธุรกิจภายใต้เงื่อนไขของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รูปแบบของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนประกอบด้วยกิจกรรมการเกษตรแบบผสมผสานหรือ การเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นอาชีพหลัก สำหรับชุมชนชายทะเล การประมง คืออาชีพหลัก อาชีพรองซึ่งเกิดขึ้นเฉพาะฤดูกาล คือการท่องเที่ยว อาจจัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ดังนี้ 1) การจัดธุรกิจที่พักขนาดเล็ก 2) การจัดร้านอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว 3) สาขาขนาดเล็ก การอบนวดสมุนไพร การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) จัดอาหาร เครื่องดื่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ 5) การจัดนำเที่ยวในชุมชน 6) การขายของที่ระลึก 7) การขายผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร 8) ธุรกิจขนส่งในชุมชน (สุทธิธิ์ ชูชาติ, 2553)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีการกำหนดขึ้นเพื่อตอบวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ประกอบด้วย 1) ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน 2) ผู้อาวุโสในชุมชน จำนวน 3 คน เลือกใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกแบบมีโครงสร้าง เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ใช้เครื่องมือแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา แบบประเมินมีองค์ประกอบอยู่ 2 องค์ประกอบ คือ 1) คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย และ 2) ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลที่ใช่ จำนวน 30 คน ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน 2) กลุ่มตัวแทนสมาชิกในชุมชนเกาะหาดทรายดำ จำนวน 20 คน และ 3) กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะหาดทรายดำจำนวน 5 คน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ 3) ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบมีโครงสร้าง สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนจำนวน 4 คน หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชนจำนวน 3 หน่วยงาน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ศึกษาข้อมูลภาคสนาม การใช้แบบสำรวจแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบประเมินศักยภาพกับผู้ให้ข้อมูลที่ได้กำหนดไว้ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ โดยการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำราเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ ที่มีอยู่ในหน่วยงานเพื่อศึกษาข้อมูลต่างๆได้แก่ หอสมุดมหาวิทยาลัย และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
แบบสำรวจบริบทพื้นที่ นำข้อมูลที่ได้นำมารวบรวมสรุปหาใจความสำคัญ ตีความหมายและแยกแยะข้อมูล จัดแยกประเด็นออกเป็นหมวดหมู่ข้อมูลที่อยู่ในแนวเรื่องเดียวกัน แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง
แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในมาตรฐานฉบับบัญญัติหรือมาตราจัดลำดับ ใช้ตารางแจกแจงความถี่ สรุปผลเป็นค่าเฉลี่ย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล
การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ถอดข้อมูลจากการสัมภาษณ์

โดยถอดคำต่อคำ จากการเปิดเทปที่บันทึกไว้หลังการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มารวบรวม สรุปใจความสำคัญ โดยตีความหมาย แยกแยะข้อมูล จัดแยกประเด็นออกเป็นหมวดหมู่ข้อมูลที่อยู่ในแนวเรื่องเดียวกัน แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในแต่ละข้อดังนี้

ส่วนที่ 1 บริบทพื้นที่ที่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง

1. สภาพทางกายภาพและข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ เกาะหาดทรายดำเป็นที่อยู่อาศัยของชาวประมงเป็นเวลายาวนาน ตั้งอยู่ในทะเลฝั่งอันดามัน ทางทิศใต้ของจังหวัดระนอง ห่างจากตัวจังหวัดระนองประมาณ 25 กิโลเมตร บนเกาะมีพื้นที่ประกอบด้วยภูเขาขนาดไม่สูงมากนัก พื้นที่อาศัย พื้นที่เกษตรกรรมและป่าชายเลน

1.1 ทรัพยากรธรรมชาติ เกาะหาดทรายดำมีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ประกอบด้วย

1) ทรัพยากรดิน ได้แก่ บริเวณที่เป็นหาดทรายและสันทราย ในอดีตจะพบดินสีดำหนาที่บที่เกิดจากเศษผงของเนื้อไม้ที่ถูกพัดพามาทับถมกัน ซึ่งกลายเป็นที่มาของชื่อเกาะหาดทรายดำ บริเวณที่ราบลุ่มชายฝั่งน้ำทะเลท่วมถึง และบริเวณที่ลาดเชิงเขาและเนินเขา 2) ทรัพยากรน้ำ ที่มีทั้งน้ำเค็มและน้ำจืด 3) ทรัพยากรป่าไม้ 3 ประเภท ได้แก่ ป่าดิบชื้น ป่าชายหาดและป่าชายเลน 4) ทรัพยากรสัตว์มีหลากหลายประเภท ได้แก่ สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นก แมลง สัตว์เลื้อยคลาน ปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ นอกจากนี้ บริเวณรอบเกาะยังพบแนวปะการังและหญ้าทะเล จากลักษณะดังกล่าวทำให้เกาะหาดทรายดำเป็นเกาะที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งยังเป็นแหล่งอาหารทะเลชั้นเยี่ยมของจังหวัดระนอง

1.2 สังคมและวัฒนธรรม บนเกาะหาดทรายดำประกอบด้วยคนไทยพุทธ คนไทยมุสลิม และแรงงานต่างด้าว (ชาวพม่า) อาศัยอยู่ร่วมกันบนเกาะ ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่ดีหรือทำงานราชการจะเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้นำของชุมชน มีอิทธิพลต่อความคิดและการตัดสินใจของคนในชุมชน ชุมชนเกาะหาดทรายดำยังขาดการรวมกลุ่มทางสังคมที่เข้มแข็ง จากข้อมูลในอดีตพบว่าชุมชนได้มีการรวมกลุ่มทางสังคม เช่น โครงการธนาคารปูน้ำจืดนอกกระดอง โครงการเพิ่มผลผลิตสัตว์แต่ในปัจจุบันพบว่าบางโครงการยกเลิกไป ไม่ได้มีการดำเนินการต่อเนื่อง ปัจจุบันพบเพียงกลุ่มโฮมสเตย์ที่กำลังมีการดำเนินงาน ชุมชนเกาะหาดทรายดำจำเป็นต้องมีการรวมตัวหรือการรวมกลุ่มทางสังคมเพื่อสร้างศักยภาพของบุคคล เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพของการท่องเที่ยวบนเกาะให้มากขึ้น

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยว

2.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้วยความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติทำให้บนเกาะมีสิ่งที่น่าสนใจ ดังนี้ 1) ชายหาด 2) ปะการังและหญ้าทะเล 3) หินเรียง 4) อ่าวปอ 5) ป่าชายเลน 6) ต้นไม้และสัตว์ป่า ซึ่งบริเวณป่าดิบชื้นจะพบพันธุ์ไม้โบราณชนิด ที่น่าสนใจได้แก่ กล้วยไม้พันธุ์โกมาซุม ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดระนอง และจะพบสัตว์ประจำถิ่น ได้แก่ ปูก้ามดาบและนกเหียง เป็นนกขนาดใหญ่สวยงาม เป็นดัชนีชี้วัดความสมบูรณ์ของป่าได้เป็นอย่างดี พบมากและเห็นได้ทั่วไปบนเกาะ 7) สัตว์น้ำ สัตว์ที่น่าสนใจ คือ โลมาหัวบาตร ซึ่งจะพบเห็นในบางฤดูกาล นอกจากนี้เกาะหาดทรายดำยังมีเกาะใกล้เคียงที่สามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวของเกาะหาดทรายดำ ได้แก่ เกาะวัวดำ เกาะไฟไหม้

เกาะสองพี่น้อง ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถนั่งเรือไปชมทัศนียภาพ ทำกิจกรรมอื่น ๆ เช่น เล่นน้ำชายหาด
ค้ำน้ำดูปะการังรอบบริเวณเกาะเหล่านี้ได้

2.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต ได้แก่ รูปแบบการดำเนิน
วิถีชีวิตแบบเรียบง่ายของชาวประมงชายฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งนักท่องเที่ยวจะมีโอกาสได้สัมผัสและเรียนรู้
วิถีชีวิตเหล่านั้น ประเพณีความเชื่อเกี่ยวกับศาลพ่อตาแปะ ที่ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมที่ร่วมกันจัดขึ้น
ทุกปี นอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่า ได้แก่ การทำอาหารทะเลเค็ม การทำกะปิ ซึ่งสามารถนำไป
ต่อยอดและพัฒนาเป็นของฝากของที่ระลึก เพื่อให้นักท่องเที่ยวเลือกซื้อกลับไปเป็นของฝาก ช่วยให้คนใน
ชุมชนเกิดรายได้จากการท่องเที่ยว

3. ความพร้อมทางการท่องเที่ยว

3.1 ด้านการเดินทาง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังเกาะได้สะดวกโดยทางเรือ ซึ่งจะมี
เรือของชาวบ้านในบริเวณท่าเทียบเรือให้บริการ ส่วนใหญ่เป็นแบบเช่าเหมาลำ ปัญหาที่พบ คือ ความตื้นเขิน
ของบริเวณคลองซึ่งเป็นปากทางออกสู่ทะเล หากเข้าสู่ช่วงเวลาน้ำลดลงจะทำให้เรือไม่สามารถเข้าออก
เพื่อรับส่งนักท่องเที่ยวได้

3.2 ด้านระบบไฟฟ้าระบบน้ำประปาโดยรวมครอบคลุมทั่วหมู่บ้าน เพียงพอต่อความต้องการ
ของนักท่องเที่ยว และระบบโทรคมนาคม นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อสื่อสารกับบนผู้คนบนชายฝั่งได้
โดยทางโทรศัพท์เคลื่อนที่

3.3 ด้านที่พัก บนเกาะมีที่พักแบบโฮมสเตย์รองรับนักท่องเที่ยว 10 หลัง มีเพียงพอต่อ
ความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่โฮมสเตย์เกาะหาดทรายดำยังไม่ได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

3.4 ด้านร้านค้าและร้านอาหาร พบว่าบนเกาะไม่มีร้านค้า ร้านอาหารในลักษณะสหกรณ์
ของชุมชน ที่พบ คือ ร้านของคนในชุมชนที่จัดตั้งเพื่อจำหน่ายแก่คนในหมู่บ้าน ขาดการคำนึงถึงเรื่อง
ความสะอาดและถูกสุขอนามัย

3.5 ด้านการรักษาความปลอดภัยชุมชนยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย
ของนักท่องเที่ยว อีกทั้งอาจเป็นเพราะคนในชุมชนส่วนใหญ่เชื่อมั่นว่าบนเกาะมีความปลอดภัย ทุกคน
อยู่กันอย่างสงบและไม่เคยมีเหตุการณ์ร้ายแรงเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวเกิดขึ้นบนเกาะ ซึ่งหากในอนาคต
มีนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวมากขึ้น ชุมชนจำเป็นต้องมีมาตรการการรักษาความปลอดภัยให้แก่
นักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวจะได้เกิดความไว้วางใจในการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น

4. การจัดการและการบริการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวของเกาะหาดทรายดำเริ่มต้นที่การจัดตั้ง
โฮมสเตย์ การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนยังไม่มีขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
ที่เป็นแบบแผนชัดเจน ยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวบนเกาะโดยตรง ขาดการจด
บันทึกข้อมูลของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวบนเกาะ ไม่มีศูนย์บริการการท่องเที่ยว ยังไม่มีการทำข้อมูล
เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของเกาะ ขาดไม่มีมีคฤหาสน์หรือนักสื่อความหมายท้องถิ่น นอกจากนี้ชุมชนยังขาด
ของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน หากจะพัฒนาการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการเพิ่มประสิทธิภาพ
ของการจัดการและการบริการการท่องเที่ยวเหล่านี้เพิ่มเติม

ส่วนที่ 2 สักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเกาะหาดทรายดำ

สรุปผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเกาะหาดทรายดำ พบว่าแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

เกาะหาดทรายดำ ได้คะแนนเฉลี่ยรวมทั้งสิ้น 103.98 จากคะแนนเต็ม 165 องค์ประกอบข้อ 1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย ได้คะแนนเฉลี่ยรวม 67.89 จากคะแนนเต็ม 115 คะแนน องค์ประกอบ ข้อ 2. ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวได้คะแนนเฉลี่ยรวม 36.09 จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน สามารถแสดงเป็นตารางได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางสรุปผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเกาะหาดทรายดำ

องค์ประกอบ	คะแนนเต็ม	ผลการให้คะแนน
1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	115	67.89
2. ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	50	36.09
รวมทั้งสิ้น	165	103.98

แสดงให้เห็นว่าเกาะหาดทรายดำมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง จำเป็นต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติมในมิติเศรษฐกิจแบบพอเพียง

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนา

การพัฒนาเกาะหาดทรายดำในมิติเศรษฐกิจพอเพียง ทำได้โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไขได้ ดังนี้

1) การพัฒนาแบบพอประมาณ ตั้งอยู่บนพื้นฐานเดิมของชุมชน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่บนเกาะไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมานำเสนอเป็นธุรกิจและกิจกรรม การท่องเที่ยว

- เน้นจุดเด่นในเรื่องวิถีชีวิตชาวประมงที่พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ ความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ผู้คนยิ้มแย้มแจ่มใสและท้องทะเลที่อุดมสมบูรณ์อีกแห่งหนึ่งของทะเลอันดามัน

- กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่รักธรรมชาติและวิถีชีวิตแบบท้องถิ่น สำหรับผู้ที่ต้องการหลีกเลี่ยงความวุ่นวายของสังคมเมือง ร่วมพักอาศัยแบบโฮมสเตย์กับชาวบ้านผู้มีอาชีพทำอ้อยอ้อมารี

2) การพัฒนาอย่างมีเหตุผล ต้องจัดประชาพิจารณ์รับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และประชาชนบนเกาะ จัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จัดให้มีเครือข่ายการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3) การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง คาดการณ์ผลกระทบและวางแผนรับมือและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

- การสร้างระบบความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกัน
- สนับสนุนการระดมทุนในชุมชนเพื่อการออมทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ
- เพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต เช่น การปลูกผัก เลี้ยงปลา ปลูกกระชัง
- พัฒนาชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่

การพัฒนาต้องทำภายใต้เงื่อนไข 2 ประการดังนี้

1) เงื่อนไขความรู้ คือ การพัฒนาความรู้ให้คนในชุมชนให้มีความรู้ในเรื่องการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว ความรู้เกี่ยวกับบริบทพื้นที่ของเกาะหาดทรายดำ ความรู้เรื่องทรัพยากรการท่องเที่ยว ความรู้เกี่ยวกับการมาตรฐานโฮมสเตย์ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการธุรกิจและการบริการ การเป็นผู้สื่อความหมายท้องถิ่นหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และการทำการตลาดสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของเกาะ

2) เงื่อนไขคุณธรรม เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีของคนในชุมชนให้เห็นค่าความสำคัญของถิ่นฐานบ้านเกิดของตน ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาพื้นบ้าน การปลูกฝังให้คนในชุมชนมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อนักท่องเที่ยว ประกอบธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างพอเพียง ซื่อสัตย์ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว

รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง จากการศึกษาพบว่ารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับชุมชนเกาะหาดทรายดำ มีดังนี้

1. การจัดที่พักขนาดเล็กในรูปแบบโฮมสเตย์ ทั้งนี้ต้องพัฒนาโฮมสเตย์ให้ได้มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย
2. การจัดกิจกรรมนำเที่ยวในชุมชน สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมนั้น ควรนำมาจัดทำเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรมและให้คนในชุมชนนำไปปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน ควรเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้วย ได้แก่ การปลูกป่าชายเลน การปลูกหญ้าทะเล เพื่อสร้างแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำวัยอ่อน การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำคืนสู่ธรรมชาติ โดยทางขอความร่วมมือสนับสนุนพันธุ์กล้าไม้และพันธุ์สัตว์น้ำจากหน่วยงานราชการในพื้นที่ นอกจากนี้ชาวบ้านควรจัดให้มีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมผลิตพันธุ์กล้าหญ้าทะเลไว้จำหน่ายให้นักท่องเที่ยว และฝึกให้มีนักสื่อความหมายท้องถิ่น
3. การขายของที่ระลึกและผลผลิตด้านการเกษตร การประมง ชุมชนควรจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาของที่ระลึกและของที่ระลึกควรเป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นโดยใช้วัสดุในท้องถิ่น และนอกจากนี้ชุมชนสามารถนำผลผลิตจากการประมงและการเกษตรแบ่งขายให้กับนักท่องเที่ยวได้
4. ธุรกิจขนส่งในชุมชน คนในชุมชนสามารถนำเรือหาปลา มาประยุกต์ใช้เป็นเรือขนส่งนักท่องเที่ยวในชุมชน การทำธุรกิจให้เช่าจักรยานสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยวบนเกาะ

อภิปรายผลการวิจัย

เนื่องจากเกาะหาดทรายดำมีลักษณะภูมิประเทศเป็นเกาะ ทำให้มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและน่าสนใจ เช่น ชายหาด อ่าว ปะการังและหญ้าทะเล หิน ป่าชายเลนต้นไม้และสัตว์ป่า สัตว์น้ำ และเกาะใกล้เคียงอีกทั้งบนเกาะยังเป็นที่ตั้งชุมชนของชาวประมง ทำให้เกาะหาดทรายดำมีศักยภาพและมีความดึงดูดใจในการที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ จากผลการประเมินศักยภาพพบว่าเกาะหาดทรายดำมีคุณค่าด้านการท่องเที่ยวและศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวได้คะแนนเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2552) ได้กล่าวว่า เกาะเป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินจึงเป็นผลให้เกาะเป็นที่ตั้งของแหล่งธรรมชาติต่าง ๆ เช่นเดียวกับแผ่นดิน เกาะที่มีพื้นที่ราบขนาดใหญ่

เพียงพอที่จะเกิดการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ได้ ประกอบกับสภาพภูมินิเวศและทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลายทั้งชายหาด หน้าผา แหล่ม ภูเขา ถ้ำ น้ำตก ลำธาร ฯลฯ จึงส่งผลให้เกาะกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ทำให้เกาะหาดทรายดำเหมาะที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดระนอง

สำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะได้ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบพอประมาณ การพัฒนาอย่างมีเหตุมีผลและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในชุมชน รวมถึงการพยายามสร้างความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและคุณธรรมของคนในชุมชนเพื่อเตรียมพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเยือน สอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่มพัฒนารอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐกิจ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2546) ได้กล่าวไว้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี นอกจากคุณลักษณะ 3 ประการ ยังมีเงื่อนไขการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี คือ 1) เงื่อนไขรอบความรู้ 2) เงื่อนไขคุณธรรม ซึ่งการพัฒนาเกาะหาดทรายดำเป็น การพัฒนาบนพื้นฐานเดิมของชุมชน นำทรัพยากรที่มีอยู่เดิมบนเกาะไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมานำเสนอเป็นธุรกิจและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว โดยคนในชุมชนดำเนินวิถีชีวิตในรูปแบบเดิม คือ ทำการประมงเป็นอาชีพหลักและให้การท่องเที่ยวเป็นอาชีพรอง ซึ่งช่วยเพิ่มรายได้จากอาชีพหลัก สอดคล้องกับแนวคิดของ (ชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2553) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนประกอบด้วยกิจกรรมการเกษตรแบบผสมผสานหรือ การเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นอาชีพหลัก สำหรับชุมชนชายทะเล การประมง คือ อาชีพหลัก อาชีพรองซึ่งเกิดขึ้นเฉพาะฤดูกาลคือการท่องเที่ยว

ชูสิทธิ์ ชูชาติ, (2553) กล่าวว่า รูปแบบของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง อาจจัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ ดังนี้ 1) การจัดธุรกิจที่พักขนาดเล็กในรูปแบบEcolodge Camping Site หรือ Guest House 2) การจัดร้านอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจาก 3) สาขาขนาดเล็ก 4) จัดอาหาร เครื่องดื่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ 5) การจัดนำเที่ยวในชุมชน 5) การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม 6) การขายของที่ระลึก 7) การขายผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร และ8) ธุรกิจขนส่งในชุมชน ซึ่งรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับชุมชนเกาะหาดทรายดำ มีดังนี้ 1) การจัดที่พักขนาดเล็กในรูปแบบโฮมสเตย์ 2) การจัดกิจกรรมนำเที่ยวในชุมชน 3) การขายของที่ระลึก 4) ธุรกิจขนส่งในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ด้านบริบทของชุมชนการเตรียมชุมชนด้านบริบทพื้นที่ ควรจะมีการจัด Big Cleaning Day ให้คนในชุมชนร่วมกันทำความสะอาดบ้านเรือนและบริเวณรอบ ๆ ชุมชนให้สะอาด จัดตกแต่งปรับปรุงทัศนียภาพรอบเกาะให้สวยงาม
2. ด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการจัดทำแผนการท่องเที่ยวโดยชุมชน จัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อเริ่มดำเนินการด้านการท่องเที่ยว จัดทำรายการนำเที่ยวในชุมชน จัดเส้นทางปั่นจักรยานศึกษาธรรมชาติ
3. ด้านการจัดการท่องเที่ยว ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีแนวนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน เช่น การปรับปรุง ภูมิทัศน์ การขุดลอกปากแม่น้ำ จัดเตรียมสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่จำเป็นให้เพียงพอต่อ ความต้องการของนักท่องเที่ยวและติดตั้งแผงพลังงานแสงอาทิตย์เพิ่มเติมขยายประชาสัมพันธ์ในชุมชน ให้เพียงพอต่อความต้องการในอนาคต ติดตั้งเสาสัญญาณโทรศัพท์มือถือเพิ่มเติมและสร้างความพร้อมของ บุคคลกรในชุมชนด้วยการ ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และร่วมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนหรือ หน่วยงานอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวบนเกาะหาดทรายดำเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการท่องเที่ยวให้ตรง ตามความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย
2. ควรมีการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะ เพื่อเก็บข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต
3. ควรมีการศึกษาเรื่องขีดความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยวบนเกาะ

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย .(มปป). **หาดทรายดำ**. ค้นเมื่อ 24 เมษายน 2557,

จาก <http://thai.tourismthailand.org>.

กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. (2546). **กรอบแนวคิดทาง เศรษฐศาสตร์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ.

ชูสิทธิ์ ชูชาติ .(2553). **คู่มือการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ณัฐพงศ์ สุกกรี .(2553). “การท่องเที่ยวแบบพอเพียง” ... กลยุทธ์ที่ยั่งยืนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(บทความประชาสัมพันธ์). ค้นเมื่อ 24 เมษายน 2557, จาก <http://www.manager.co.th/iBizchannel/vi ewNews.aspx?NewsID=9530000172778>.

วิเศษ ประเสริฐ. (2547). **สัมภาษณ์. ผู้ใหญ่บ้านเกาะหาดทรายดำ**. ชุมชนเกาะหาดทรายดำ.

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2549). **ใต้เบื้องพระยุคลบาท**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว. (2552). **คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทเกาะ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. [ม.ป.ท.: ม.ป.พ.].